

Brüksel, 26.3.2003
COM (2003) 144 final

KONSEY'E SUNULMAK ÜZERE KOMİSYON TEBLİĞİ

Türkiye'ye Yönelik Katılım Stratejisinin Güçlendirilmesi

Türkiye Cumhuriyeti Katılım Ortaklığı Belgesi'nin içerdığı ilke, öncelik, ara hedef ve koşullara ilişkin

KONSEY KARARI

KONSEY'E SUNULMAK ÜZERE KOMİSYON TEBLİĞİ

Türkiye'ye Yönelik Katılım Stratejisinin Güçlendirilmesi

Giriş

Komisyon, 9 Ekim 2002 tarihli "Genişlemiş Birliğe Doğru" Strateji Belgesi'nde, "Avrupa Birliği'nin, Türkiye'nin adaylığının bir sonraki aşamasını gözönünde bulundurarak katılım öncesi hazırlıklarına verdiği desteği güçlendirmesini" önermiştir. Komisyon aynı zamanda bu hedefin gerçekleştirilmesi yönünde, Katılım Ortaklığı Belgesi'nin gözden geçirilmesini ve mali yardımın artırılmasını öngören daha detaylı öneriler sunmuştur.

1999 Helsinki Avrupa Konseyi'nin Türkiye'yi Birliğe katılmaya yönelmiş bir aday ülke olarak kabul eden kararı, Türkiye'yi geniş kapsamlı bir dizi anayasal ve yasal reformlar gerçekleştirmeye teşvik etmiştir. 2001 Laeken Avrupa Konseyi ve 2002 Sevilla, Brüksel ve Kopenhag Avrupa Konseyleri, Türkiye'nin siyasi kriterleri karşılama yönünde kaydettiği ilerlemeyi kabul etmiştir. Kopenhag Avrupa Konseyi, Aralık 2004 Avrupa Konseyi'nin, Komisyon'un hazırlayacağı bir rapor ve öneri temelinde Türkiye'nin Kopenhag siyasi kriterlerini karşıladığına karar vermesi durumunda, Avrupa Birliği'nin gecikmeksizin Türkiye ile katılım müzakerelerine başlayacağı kararını almıştır. Konsey aynı zamanda Komisyon'un yaklaşımını desteklemiş ve "Türkiye'ye yönelik katılım stratejisinin güçlendirileceğini" ilan etmiştir. Konsey, bu süreç kapsamında, Komisyon'u gözden geçirilmiş bir Katılım Ortaklığı Belgesi teklifi sunmaya davet etmiş ve Türkiye'ye yönelik katılım öncesi mali yardımda önemli oranda bir artış olacağını belirtmiştir.

Bu Tebliğ, Komisyon'un Strateji Belgesi'ndeki önerileri ve Kopenhag Sonuçlarını takiben gerçekleştirdiği çalışmaları sunmaktadır.

Gözden Geçirilmiş Katılım Ortaklığı Belgesi

Gözden geçirilmiş Katılım Ortaklığı Belgesine ilişkin Konsey kararına dair Komisyon önerisi, Tebliğ'in ekinde yer almaktadır. Katılım Ortaklığı Belgesi, Komisyon'un Türkiye'nin katılım yolunda kaydettiği ilerlemelere ilişkin 2002 Raporu'nda belirtilen öncelikli alanlar, Türkiye'nin öncelikli alanları uygulamasına yardımcı olacak mali destek ve bu mali desteğin koşullarını tek bir çatı altında sunmaktadır. Kopenhag Avrupa Konseyi, son dönemdeki yasal paketler ile 2001 Katılım Ortaklığı Belgesi'nde belirtilen birçok öncelikli alanın kapsandığını kabul etmiştir. Konsey tarafından 2001 yılında kabul edilen Katılım Ortaklığı Belgesi'ne kıyasla Komisyon önerisi, son iki yılın gelişmelerini geniş bir şekilde ele almakta ve öncelikli faaliyetlerin sürdürülmesi gereken alanlara dikkat çekmektedir. Türkiye'nin, gözden geçirilmiş Katılım Ortaklığı Belgesi temelinde AB müktesebatının kabulüne ilişkin gözden geçirilmiş bir Ulusal Program hazırlaması, gerekli tedbirleri kabul etmesi ve uygulaması beklenmektedir.

Mali Yardım

Türkiye, 2002 yılına kadar, MEDA programı ve Gümrük Birliği ile ekonomik ve sosyal gelişmeyi desteklemeye yönelik iki düzenleme aracılığıyla destek almıştır. 1999 yılına kadar gerçekleştirilen yardımların temel amacı, diğer Akdenizli ortaklarda olduğu gibi Türkiye'deki yapısal reform sürecinin desteklenmesi olmuştur.

Helsinki Avrupa Konseyi'ni takiben Türkiye'ye yönelik mali destek mekanizmalarında katılım öncesi yaklaşımı benimsenmiştir. Yapısal reformlara ilişkin yardım uluslararası mali kurumların da işbirliği ile sürdürülmüş; ancak mali yardım aynı zamanda kurumsal kapasitenin güçlendirilmesi, yatırımlar ve Türkiye'nin Birlik program ve ajanslarına katılımının sağlanması amacını da taşımaya başlamıştır. Konsey, 17 Aralık 2001 tarihinde, Türkiye'ye yönelik katılım öncesi mali yardıma ilişkin bir tüzük kabul etmiştir. Söz konusu tüzük, Komisyon'un yıllık ortalama 177 milyon Euro'luk katılım öncesi mali yardım hedefini yinelemiştir.

Komisyon, 2002 Strateji Belgesi'nde, Türkiye'nin ihtiyaçlarını ve alabilme kapasitesini de göz önünde bulundurarak, toplam mali yardımın önemli oranda artırılmasını öngörmüştür. Kopenhag sonuçları da söz konusu yardımın 2004 yılından itibaren 2000-2006 mali perspektiflerinin "katılım öncesi harcamalar" başlığı altında finanse edileceğini teyit etmiştir. Komisyon bu amaca yönelik olarak 12 Şubat 2003 tarihinde 11.02.2003 tarihli COM(2003)70'da yer alan öneriyi kabul etmiş ve Bütçe Otoritesine sunmuştur.

2004-2006 döneminde katılım öncesi mali yardım, başta müktesebatın kabulüne ilişkin idari kapasitenin ve yatırımın güçlendirilmesi olmak üzere Türkiye'nin Kopenhag kriterlerini karşılama yönündeki çabalarını desteklemeye odaklanacaktır. Mali yardım aynı zamanda ekonominin işleyişinin iyileştirilmesi ve iç pazardaki rekabet baskılarıyla mücadele gücünün artırılması yönünde de kullanılacaktır. AB'ye üye ve aday ülkelerle sınır ötesi işbirlikleri de teşvik edilecektir.

Tüm aday ülkeler için olduğu gibi, mali yardım iki ana başlık altında toplanacaktır: kurumsal kapasite ve yatırım. Kurumsal kapasitenin güçlendirilmesi kapsamında Türkiye'nin AB müktesebatını uygulamasına yönelik yardımda bulunulacak ve, ekonomik ve sosyal uyum gibi AB politikalarına katılım yönünde yapacağı hazırlıklara destek verilecektir. Bu alanda, merkezi, bölgesel ve yerel düzeyde faaliyet gösteren kamu kurumlarına da destek sağlanabilecektir. Kurumsal kapasite desteği *twinning* aracılığıyla üye ülkeler tarafından hazırlanacak ve uygulanacaktır. Katılıma yönelik hazırlıklarda ve müktesebatın uygulanmasında önemli rol oynayan kuruluşlara da (örneğin sosyal diyalogda yer alan işveren federasyonları ve sendikalar, ticaret ve ziraat odaları gibi mesleki kuruluşlar ve diğer temsilci kurumlar) destek sağlanacaktır. Sivil toplum kuruluşları da, demokratik uygulamaların, hukukun üstünlüğünün, insan haklarının ve kadın-erkek eşitliğinin geliştirilmesini ve korunmasını hedefleyen girişimlerin desteklenmesi amacıyla yardımdan faydalanabilecektir.

Yatırım iki şekilde gerçekleşecektir. İlki, müktesebat uyumunun sağlanması için gerekli düzenleyici altyapıyı oluşturan ya da güçlendiren doğrudan müktesebata ilişkin yatırımlardır. Düzenleyici altyapıya ilişkin yatırımlar ancak kurumsal kapasite tarafından desteklenen net bir hükümet stratejisi temelinde gerçekleştirilebilecektir. İkincisi, Türkiye'deki bölgelerarası farklılıkların önemi ve Türkiye'nin milli geliri ile AB ortalaması arasındaki fark göz önüne alınarak desteklenecek olan ekonomik ve sosyal uyuma yönelik yatırımlardır.

Gözden geçirilmiş Katılım Ortaklığı Belgesi, katılım öncesi yardımın programlanması için temel teşkil edecektir; yardımın öncelikli olduğu alanlar aynı zamanda Düzenli Raporlardan ve AB müktesebatının uygulanmasına yönelik Türkiye Ulusal Programı'ndan da belirlenebilecektir. Söz konusu raporlarda, siyasi kriterlere özel önem verilecektir. Halihazırda göç, denizyolları güvenliği, çevre, sağlık, tarım ve kırsal kalkınmayı içeren Adalet ve İçişleri gibi birkaç öncelikli alan tespit edilebilmiştir. Mali yardımdaki önemli artış aynı zamanda AB'nin, katılım stratejisi hedefleri kapsamında, Türkiye'nin sosyo-ekonomik kalkınmasını desteklemesini de sağlayacaktır. Türkiye'ye katılım öncesi mali yardım sağlayan mevcut araç¹, ulaştırma ve çevre yatırımları ile kırsal kalkınma programlarına ilişkin yatırımlar da dahil olmak üzere tüm bu alanlardaki programları destekleyebilmektedir.

Türkiye, söz konusu fonları etkili yönetme ve kullanma kapasitesini daha fazla geliştirmelidir. Türkiye, uygulamanın tamamıyla devredilmesinin sağlanması için, güçlü mali kontrolü daha üst düzeye çıkaracak önlemler almalıdır. Bu kapsamda, Adem-i Merkeziyetçi Uygulama Sistemi'nin 1 Haziran 2003 tarihinden itibaren işlemeye başlaması öngörülmektedir.

Komisyon, bu aşamada, önümüzdeki üç yıl içinde Türkiye'ye sağlanacak mali yardım miktarının belirtilmesinin faydalı olduğu görüşündedir. Bu durum, hedeflerin belirlenmesinin bir seneden fazla süreceği alanlarda çok yıllık planlamayı kolaylaştıracaktır. Yıllık bütçe prosedürü kapsamında onaylanması gereken ilgili miktarlar aşağıda yer almaktadır:

	2004	2005	2006	Toplam
Türkiye'ye yönelik katılım öncesi mali yardım				
Milyon Euro, cari fiyatlar	250	300	500	1050

Diğer Alanlarda İşbirliğinin Artırılması

Komisyon'un 2002 Strateji Belgesi Türkiye'nin katılım öncesi hazırlıklarına desteği artırmak üzere diğer alanlarda da tavsiyeler getirmiştir. Komisyon'un bu alanlardaki eylem ve planları aşağıda özetlenmektedir:

- AB ve Türkiye arasındaki *güçlendirilmiş siyasi diyalog* siyasi reformları, insan haklarını, Kıbrıs konusunu ve sınır anlaşmazlıklarının barışçı çözümünü içermektedir. Bu diyalog gerek Ortaklık Anlaşması gerek Helsinki Avrupa Konseyi Sonuçları altında çeşitli toplantılarla gerçekleşmekte ve Avrupa Güvenlik ve Savunma Politikası Partneri olarak Türkiye'nin rolünü içermektedir. Söz konusu diyalog, herhangi bir Ortak Dış ve Güvenlik Politikası konusuna ilişkin olarak daha da yoğunlaştırılabilecek esnek bir çerçeve sunmaktadır. Komisyon 2003'den itibaren, bu diyalogu, başta etkili uygulama olmak üzere Kopenhag siyasi kriterlerinin karşılanmasına yönelik reformlar ve kaydedilen ilerlemelere ilişkin Türk yetkilerle gerçekleştirdiği düzenli ve kapsamlı tartışmalarla tamamlamaktadır.
- AB ve Türkiye arasındaki *güçlendirilmiş ekonomik diyalog*, makroekonomik performans, istikrar ve ekonomik reform konularını içermekte ve yoğun bir şekilde sürdürülmektedir.
- Ortaklık Anlaşması'nın alt komiteleri çerçevesinde yürütülen *yasal inceleme süreci* belirli konulardaki TAIEX seminer ve teknik toplantıları veya atölye çalışmaları gibi güçlendirilmiş programlar ile tamamlanmaktadır.

¹ 17 Aralık 2001 tarihli (EC) 2500 Tüzüğü.

- *Gümrük Birliği'nin* hizmetler ve kamu ihalelerini de içerecek şekilde genişletilmesi ve güçlendirilmesi çabaları devam etmektedir. Malların serbest dolaşımına ilişkin engellerin kaldırılması ve Gümrük Birliği ile ilgili diğer alanlarda işbirliğinin güçlendirilmesi için çaba gösterilmektedir.
- Türkiye ile gerek ikili düzeyde gerek üçüncü ülkelerle ilişkilerde *ticari ilişkilerin* derinleştirilmesine devam edilmektedir. AB üçüncü ülkelerle ticari anlaşmaların müzakere edilmesinde, bu ülkelerin Türkiye ile aynı düzenlemeleri kabul etmelerini sağlamak üzere çabalarını hızlandırmaktadır. Ticari konularda AB ve Türkiye arasındaki diyalog artırılmaktadır.
- *Adalet ve içişleri* alanında Komisyon, müktesebata uyum sağlanması amacıyla Türkiye'ye sınır yönetimi, iltica ve göç konularında strateji ve eylem planlarının oluşturulmasında yardımcı olmaktadır. İşbirliği, yozlaşma ile mücadeleyi de içerecektir. Türkiye, 2003 yılından itibaren, suç konularında ve suçla mücadelede işbirliği için üye ve aday ülkelerdeki emniyete, yargıya ve uzmanlara bu konuda yardımcı olmak amaçlı AGIS çerçeve programına katılabilmektedir.
- *Deniz güvenliği* alanında Türkiye'ye yönelik teknik yardım güçlendirilmektedir ve işbirliğinin artırılmasında bu sektör öncelik taşıyacaktır.
- 2003 yılı boyunca Türkiye, Girişim ve Girişimcilik, Kadın-Erkek Eşitliği, Ayrımcılıkla Mücadele, Sosyal Dışlanmayla Mücadele, Kamu Sağlığı, İstihdam alanında Teşvik Edici Tedbirler ve Araştırma alanında Altıncı Çerçeve Programına katılmaya başlayacaktır. Socrates, Leonardo ve Gençlik Programlarına tam katılım için gerekli hazırlık tedbirleri Türkiye tarafından, Komisyon'un teknik ve mali yardımı sağlanarak uygulanacaktır. Türkiye, Ocak 2003'de Avrupa Çevre Ajansı'na üye olmuştur. Diğer programlara katılım yönünde hazırlıklar yapılmaktadır.

MALİ YAPI

1. Bütçe

B7-050- Türkiye'ye yönelik katılım öncesi yardım

2. Başlık

Katılım Ortaklığı Belgesi'nin Gözden Geçirilmesi ve Türkiye'ye Yönelik Katılım Stratejisinin Güçlendirilmesi Tebliği

3. Yasal Temeli:

2500/2001 no ve 17 Aralık 2001 tarihli Konsey Tüzüğü

4. Amaçlar:

Türkiye'ye yönelik katılım öncesi yardımın amacı Katılım Ortaklığı Belgesi'nde belirtilen öncelikler temelinde Avrupa Birliği tam üyeliği hazırlık çalışmalarına yardım etmektir. Katılım öncesi mali yardımın programlanmasında, Türkiye'nin tam üyelik yolunda kaydetmiş olduğu ilerlemelere ilişkin düzenli Komisyon Raporu sonuçları, Topluluk müktesebatına uyuma ilişkin Türk Hükümetinin Ulusal Programı'nda tanımlanan öncelikler ve Türkiye ile Avrupa Birliği arasındaki Ortaklık Anlaşması çerçevesinde Ortaklık Konseyi Alt Komitesi'nde dile getirilen hususlar özenle dikkate alınacaktır.

2004-2006 programları aşağıdaki bölümleri kapsayacaktır:

- Kopenhag siyasi kriterleri
- Ekonomik reformlar ve yeni düzenleyici kuruluşların desteklenmesi
- Kamu idarelerinin güçlendirilmesi
- Adalet ve içişleri
- Ekonomik ve sosyal uyum

5. Mali Etkiler	2004 (Euro Milyon)	2005 (Euro Milyon)	2005 (Euro Milyon)
5.0 Harcama AT bütçesinden	250	300	500
6.0 Proje mevcut bütçenin ilgili bölümündeki ödemelere ilişkin tahsisattan finanse edilebilir mi?			HAYIR
6.1. Proje mevcut bütçenin bölümleri arasında transferlerle finanse edilebilir mi?			HAYIR
6.2. Ek bütçe gerekecek mi?			HAYIR
6.3. Ödemelere ilişkin tahsisatların gelecek bütçelerde yer alması gerekecek mi?			EVET
Gözlemler: Ödemelere ilişkin tahsisatlar 2000-2006 mali perspektiflerinin 7. başlığı altında yer almaktadır.			

**Türkiye Cumhuriyeti Katılım Ortaklığı'nın içerdiği
ilke, öncelik, ara hedef ve koşullara ilişkin**

**KONSEY KARARI
için öneri**

AVRUPA BİRLİĞİ KONSEYİ,

Avrupa Topluluğu'nu kuran Antlaşma'yı,

Katılım öncesi strateji çerçevesinde Türkiye'ye verilecek yardımlara, özellikle de Katılım Ortaklığının oluşturulmasına yönelik 26 Şubat 2001 ve AT/390/2001 sayılı Avrupa Konsey Tüzüğü'nü ve Tüzüğün ikinci maddesini, ayrıca

Komisyon teklifi ile aşağıdaki hususları dikkate alarak,

(1) Kopenhag Avrupa Konseyi: "Türkiye'nin diğer aday ülkelere uygulanan kriterler temel alınarak Birliğe katılacak olan bir aday ülke olduğunu belirten 1999 tarihli Helsinki kararını hatırlatmaktadır. Konsey, özellikle Katılım Ortaklığı Belgesi'nde belirtilen birçok öncelikli alanı kapsayan yasa paketleri ve bunları takiben gerçekleştirilen uygulamaya yönelik tedbirler olmak üzere, Türkiye'nin Kopenhag kriterlerini karşılama yönünde attığı adımları memnuniyetle karşılamaktadır."

(2) Kopenhag Avrupa Konseyi: "Türkiye'nin AB üyeliği yolunda desteklenmesi amacıyla, Türkiye'nin katılım stratejisi güçlendirilecektir. Komisyon, gözden geçirilmiş bir Katılım Ortaklığı Belgesi için öneri sunmaya ve yasal inceleme sürecini güçlendirmeye çağırılmaktadır."

(3) AT/390/2001 sayılı Tüzük, Konsey'in, Türkiye'ye sunacağı şekliyle, Katılım Ortaklığı'nın içerdiği ilke, öncelik, ara hedef ve koşullar hakkındaki Komisyon teklifini ve müteakip düzenlemeleri nitelikli çoğunlukla oylayacağını kaydetmektedir.

(4) Topluluk yardımı, temel hususların karşılanmasına, özellikle de Kopenhag kriterlerine uyum konusundaki ilerlemeye bağlıdır. Temel bir hususun yerine getirilmemesi halinde, Komisyon teklifi üzerine Konsey, nitelikli çoğunlukla katılım öncesi yardımlardan herhangi birine yönelik uygun değişiklikler yapabilmektedir.

(5) AB-Türkiye Ortaklık Konseyi, Türkiye Katılım Ortaklığı'nın uygulanmasının Ortaklık Anlaşması'nın uygun kurumlarınca izleneceğine dair karar almıştır.

(6) Komisyon'un 2002 Yılı İlerleme Raporu, Türkiye'nin tam üyelik hazırlıkları hakkında objektif bir inceleme sunmuş ve daha yoğun çaba gerektiren öncelikli alanları belirlemiştir.

(7) Türkiye'nin tam üyeliğe hazırlanması için, müktesebat uyumuna yönelik bir Ulusal Program hazırlaması gerekmektedir. Bu Program'ın Katılım Ortaklığı'nda belirlenen öncelik ve ara hedeflere ulaşılması yönünde bir takvim oluşturması gerekmektedir.

AŞAĞIDA BELİRTİLEN KARARI ALMIŞTIR:

Madde 1

AT/390/2001 sayılı Tüzüğün 2. Maddesi uyarınca, Türkiye'ye yönelik Katılım Ortaklığı'nın içerdiği ilke, öncelik, ara hedef ve koşullar, bu Kararın ayrılmaz bir parçasını oluşturan Ekte yer almaktadır.

Madde 2

Katılım Ortaklığı'nın uygulanması Ortaklık Anlaşması'nın uygun kurumları ve Komisyon'un düzenli olarak rapor sunduğu yetkili Konsey kurumları tarafından izlenecektir.

Madde 3

Karar, Avrupa Birliği Resmi Gazetesi'nde yayınlanmasını izleyen üçüncü günde yürürlüğe girecektir.

Brüksel,

Konsey Adına
Başkan.

EK

TÜRKİYE: KATILIM ORTAKLIĞI BELGESİ 2003

1. GİRİŞ

Avrupa Konseyi, Aralık 1997'de Lüksemburg'da gerçekleştirilen toplantısında Katılım Ortaklığı'nın aday ülkelere yönelik tüm yardımları harekete geçiren güçlendirilmiş katılım öncesi stratejisinin önemli bir parçası olması doğrultusunda bir karar almıştır. Bu bağlamda AB, aday ülkelere vereceği yardımların her aday ülkenin kendi ihtiyaçlarına cevap verecek şekilde tasarlanmasını ve böylece katılım sürecinde karşılaşılabilecek sorunların üstesinden gelinebilmesi için destek sağlanmasını hedeflemektedir.

Türkiye'nin ilk Katılım Ortaklığı Belgesi Mart 2001'de onaylanmıştır. Komisyon, 9 Ekim 2002 tarihinde açıkladığı Genişleme Stratejisi adlı belgesinde, Türkiye için gözden geçirilmiş bir katılım ortaklığı belgesi teklif edeceğini belirtmektedir.

2. AMAÇLAR

Katılım Ortaklığı Belgesi, Türkiye tarafından Avrupa Birliği'ne katılım yolunda kaydedilen ilerlemelere ilişkin Komisyon'un yıllık ilerleme raporunda belirlenen öncelikli faaliyet alanlarını, söz konusu önceliklerin gerçekleştirilmesine yardımcı olacak mali araçlar ve bu yardımı kullanma koşullarını tek bir çerçeve altında toplamayı amaçlamaktadır. Katılım Ortaklığı Belgesi, aday ülkelerin katılım hazırlıklarını desteklemeye yönelik bir siyasi araçlar dizisi platformu oluşturmaktadır. Türkiye'nin, gözden geçirilmiş Katılım Ortaklığı Belgesi temelinde, Topluluk müktesebatının üstlenilmesine ilişkin gözden geçirilmiş bir Ulusal Program hazırlaması beklenmektedir.

3. İLKELER

Her aday ülke için belirlenen alanlar, bu ülkelerin her birinin Kopenhag kriterlerinden doğan yükümlülüklerini yerine getirme kapasitelerine göre saptanmıştır. Kopenhag kriterlerine göre, aday ülkenin katılımı,

- aday ülkede demokrasiyi, hukukun üstünlüğünü, insan haklarını, azınlıkların korunmasını ve azınlıklara saygıyı garanti altına alan kurumların istikrarının sağlanmasını,
- işleyen bir piyasa ekonomisinin yanı sıra, Birlik içerisindeki piyasa güçleri ve rekabetçi baskıya karşı koyabilme kapasitesini,
- siyasi, ekonomik ve parasal birliğin amaçlarına uyum da dahil olmak üzere, üyelik yükümlülüklerini üstlenme kabiliyetini gerektirmektedir.

Avrupa Konseyi, 1995 yılında Madrid'deki toplantısında katılım sonrası Topluluk politikalarının uyumlu bir şekilde uygulamaya koyulmasının sağlanması için, aday ülkelerin idari yapılarını düzenlemeleri gerektiğinin altını çizmiş; 1997 yılında Lüksemburg'da ise, müktesebatın aday ülkelerin mevzuatına dahil edilmesinin gerekli olduğunu ancak bunun tek başına yeterli olmadığını ve etkin uygulamasının sağlanması gerektiğini vurgulamıştır. 2000 ve 2001 yıllarındaki Feira ve Göteborg'daki Avrupa Konseyleri, müktesebatın yürürlüğe koyulması ve uygulanmasının önemini teyit etmiş ve bunun idari ve adli yapıların güçlendirilmesi ve reformu yönünde önemli çabalar gerektirdiğini eklemiştir.

4. ÖNCELİKLER

Komisyon'un yıllık raporları daha önceden kaydedilen ilerlemelerin yanı sıra katılıma hazırlanmak için aday ülkelerin çabalarını devam ettirmeleri gereken bazı alanları da ortaya koymaktadır. Bu durum, öncelikler çerçevesinde ara aşamaların tanımlanmasını gerektirmektedir. Her önceliğe ise, ilgili devletle işbirliği içerisinde belirlenen kesin hedefler eşlik edecektir. Bu hedeflerin gerçekleştirilmesi, kararlaştırılan yardımın derecesini, bazı ülkelerle yürütülmekte olan müzakerelerin ilerleyişini ve diğer ülkelerle yeni müzakerelerin açılmasını da belirleyecektir.

Katılım Ortaklığı'nda tanımlanan öncelikler, kısa ve orta vadeli olmak üzere iki gruba ayrılmaktadır. Kısa vade altında sıralanan öncelikler, Türkiye'nin 2003-2004 döneminde gerçekleştirebileceği beklentisi esas alınarak seçilmiştir. Buna karşın, orta vade altında sıralanan önceliklerin gerçekleştirilmesinin 2003-2004 döneminde belirli düzeyde bir ilerleme sağlansa da bir yıldan fazla sürmesi beklenmektedir.

Katılım Ortaklığı Belgesi Türkiye'nin katılım yönündeki hazırlık çalışmalarında öncelikli alanları belirtiyorsa da, İlerleme Raporu'nda yer alan tüm hususları dikkate alması gerekmektedir. Ayrıca Türkiye Ortaklık Anlaşması, Gümrük Birliği, özellikle tarım ürünleri ticaret rejimine ilişkin AT-Türkiye Ortaklık Konseyi kararları çerçevesinde mevzuatın yakınlaştırılması ve müktesebatın uygulamaya koyulmasına ilişkin yükümlülüklerini yerine getirmelidir. Ancak ulusal mevzuatın müktesebat ile uyumlu hale getirilmesinin tek başına yeterli olmadığı ve müktesebatın Avrupa Birliği ile aynı düzeyde etkili bir şekilde uygulanmasının da önemli olduğu unutulmamalıdır. Müktesebatın, aşağıda belirtilen tüm alanlarda inandırıcı ve etkili bir şekilde yürürlüğe koyulması ve uygulanması gerekmektedir.

AB Komisyonu İlerleme Raporu'nun incelenmesi, Türkiye'ye yönelik aşağıda yer alan önceliklerinin belirlenmesi imkanını vermiştir.

GÜÇLENDİRİLMİŞ SİYASİ DİYALOG VE SİYASİ KRİTERLER

Öncelikler (2003-2004)

Helsinki Avrupa Konseyi tarafından tesis edilen siyasi diyalog bağlamında, Birleşmiş Milletler Genel Sekreteri'nin geçerliliğini hala koruyan girişimleri doğrultusunda Kıbrıs sorununa yönelik çabaların global bir çözüme ulaşabilmek için güçlü bir biçimde desteklenmesi.

Helsinki Avrupa Konseyi sonuçları doğrultusunda, siyasi diyalog çerçevesinde anlaşmazlıkların barışçı yollardan çözümü ilkesini dikkate alarak Birleşmiş Milletler Şartı'nda belirtildiği biçimde, mevcut sınır sorunları ve buna bağlı sorunların (Bkz. Helsinki Avrupa Konseyi sonuçlarınının 4. maddesi) çözümü için tüm çabaların gösterilmesi.

Uluslararası Medeni ve Siyasi Haklar Sözleşmesi, İhtiyari Protokolü ile Uluslararası Ekonomik, Sosyal ve Kültürel Haklar Sözleşmesi'nin onaylanması, İnsan Hakları Sözleşmesi 6 no.lu protokolünün onaylanması; Avrupa İnsan Hakları ve Temel Özgürlüklerin Korunması Sözleşmesi ve özellikle Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi kararlarına uyum sağlanması (Sözleşme'nin II. Bölümü).

Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin 5. maddesi ile Avrupa İşkenceyi Önleme Komitesi'nin tavsiyelerine uygun olarak yasa uygulayıcılar tarafından yapılan işkence ve kötü muamele ile mücadeleye yönelik önlemlerin uygulamaya koyulması; Savcıların makul süre içerisinde etkili bir biçimde bildirilen vakaları inceleyebilmeleri ve mahkemelerin görevini kötüye kullanmak suçundan mahkum olanlara uygun cezalar verebilmeleri yönünde önlemlerin kabul edilmesi.

Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'ne uygun olarak tutuklu ve hükümlülerin bir avukatla, yalnız olarak görüşebilme haklarının garanti edilmesi. Gözaltı süresinin başlangıcı itibarıyla ailelere haber verilmesinin güvence altına alınması

Tüm bireylerin dil, ırk, renk, cinsiyet, siyasi düşünce, din ve inanca dayanan ayırım ve ayrımcılığa maruz kalmaksızın Türkiye'nin taraf olduğu uluslararası ve Avrupa düzeyindeki enstrümanlara uygun olarak insan hakları ve temel özgürlüklerine sahip olmalarının yasal düzeyde ve uygulamada güvence altına alınması.

Basın özgürlüğü de dahil olmak üzere ifade özgürlüğüne ilişkin reformların yürürlüğe koyulması ve sürdürülmesi. Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'ne uygun olarak (10,17,ve 18. maddeleri) yasal kısıtlamaların kaldırılması. Görüşlerini şiddet içermeyen şekilde ifade etmeleri nedeniyle suçlanan veya tahkikata uğrayan kişilerin durumlarının düzeltilmesi. Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'nin bu yöndeki kararları çerçevesinde yeniden yargılama hakkına ilişkin yasal düzenlemelerin uygulamaya koyulması.

Dernek kurma ve barışçı toplantı hakkına ilişkin reformların yürürlüğe koyulması; Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'ne (11,17,18 maddeleri) uygun olarak özellikle sendikalara ilişkin kısıtlamaların kaldırılması. Sivil toplumun gelişiminin teşvik edilmesi.

Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesinin 9. maddesine uygun olarak tüm bireylerin ve dini toplulukların düşünce, inanç, dini özgürlüklerini kullanmalarına ilişkin düzenlemelerin kabul edilmesi ve yürürlüğe koyulması. Birliğe üye ülkelerdeki uygulamalara uygun olarak bu toplulukların işleyişlerine yönelik kuralların belirlenmesi. Söz konusu koşullar, Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'ne uygun olarak dini toplulukların, üyelerinin ve mal varlıklarının hukuki düzeyde koruma altında olması, eğitimleri, dini eğitimleri, mal varlığı edinme haklarını kapsamaktadır.

Kültürel çeşitliliğin ve menşei ne olursa olsun tüm vatandaşların kültürel haklarının güvence altına alınması. Mevcut düzenlemelerin uygulamaya koyulması ve bu alanlarda kalan kısıtlamaların esnekleştirilmesiyle radyo ve televizyon yayınları ile Türkçe dışında diğer dillerde eğitime somut bir biçimde erişimlerinin güvence altına alınması.

Milli Güvenlik Kurulu'nun işleyişinin Birliğe üye ülkelerdeki askeri işlerin sivil kontrolüne ilişkin uygulamalarla uyumlu olacak şekilde uyarlanması.

Hukuki araçların etkililiği ve bağımsızlığının güçlendirilmesi, insan hakları ve temel özgürlüklere ilişkin yasal düzenlemelerin Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'ne uygun olarak tutarlı bir biçimde yorumlanmasının teşvik edilmesi. Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi içtihatlarını dikkate alma zorunluluğuna uyulmasının güvence altına alınması için önlemler alınması. Devlet Güvenlik Mahkemelerinin işleyişinin Avrupa normlarına uyumlaştırılması. Ara temyiz mahkemelerinin kuruluşu için hazırlık yapılması.

Cezaevi koşullarının Avrupa Birliği üye ülke standartları ile aynı seviyeye getirilmesi yönündeki çalışmalara devam edilmesi

Polis memurlarının özellikle işkence ve kötü muamele ile mücadeleye ilişkin olarak insan hakları ve modern soruşturma teknikleri konularında eğitiminin sürdürülmesi, hakim ve savcıların Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi ile Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi içtihatlarının uygulanmasına ilişkin eğitimlerinin güçlendirilmesi

Bütün vatandaşların ekonomik, sosyal ve kültürel imkanlarının artırılması hedefiyle bölgesel farklılıkların azaltılmasına ilişkin global bir strateji geliştirilmesi için çabalarının sürdürülmesi; Özellikle Güneydoğu Anadolu bölgesindeki durumun iyileştirilmesi.

KISA VADE

EKONOMİK KRİTERLER

- IMF ve Dünya Bankası'yla yapılan anlaşmaya dayalı olarak halen uygulanan enflasyonla mücadele ve yapısal reform programının sürdürülmesi, özellikle kamu harcamalarının kontrol altına alınması.
- Şeffaflık ve gözetimi güvence altına almayı amaçlayan mali sektör reformunun süratle uygulamaya koyulması.
- Piyasa düzenleyici kurumlarının tarafsızlığının temin edilmesi.
- Tarım reformunun sürdürülmesi.
- Sosyal etkileri de dikkate alınarak, kamu işletmelerinin özelleştirilmesinin sürdürülmesi.
- Özellikle şeker ve tütün alanlarında, piyasa serbestleştirilmesinin sürdürülmesi.
- Doğrudan yabancı yatırım akışının kolaylaştırılması ve teşvik edilmesi.
- Özellikle Katılım Öncesi Mali Denetim usulleri çerçevesinde, makroekonomik istikrar ve tahmin edilebilirliği sağlamaya ve yapısal reformların uygulanmasına yönelik uygun önlemlere vurgu yaparak, AB ile ekonomik diyalogun güçlendirilmesi.

TAM ÜYELİK YÜKÜMLÜLÜKLERİNİ ÜSTLENEBİLME KAPASİTESİ

Malların serbest dolaşımı

- Ticaretin önündeki teknik ve idari engellerin kaldırılması. Avrupa standartlarının uyum ve uygulamasının hızlandırılması. Etkili bir pazar içi denetimin ve malların serbest dolaşımının, iç pazar mevzuatına uygun olarak temin edilmesi.
- Belgelendirme ve uygunluk değerlendirmesi ve işaretlemesi uygulamalarına, Yeni ve Global Yaklaşım direktiflerine uygun şekilde başlanması; mevcut piyasa denetimi ve uygunluk değerlendirmesi yapılarının ekipman ve eğitim yoluyla güçlendirilmesi ve idari altyapı oluşturulması; uyumlaştırılmamış sektörlerde karşılıklı tanıma çalışmalarının tamamlanması.
- Uyumlaştırılmamış alanlar hakkında, karşılıklı tanıma ve mevzuat uyumuna ilişkin çalışmaların tamamlanması (AT Antlaşması'nın 28 ila 30 Maddeleri ve ilgili yasal araçlar)
- Standardizasyon, belgelendirme ve piyasa gözetimine ilişkin işlevlerin ayrıştırılması için etkili bir metroloji altyapısının oluşturulması ve Türk Standartları Enstitüsü'nün yeniden yapılandırılması.

- Kamu ihalesi mevzuatının AB müktesebatı ile uyumunun tamamlanması.
- Yeni Kamu İhale Kanunu'nun uygulanması ve izlenmesi için Kamu İhalesi Kurumu'nun kapasitesinin artırılması.

Hizmetlerin serbest dolaşımı

- Yerleşme hakkı ve hizmet sunma özgürlüğüne ilişkin AT Antlaşması hükümleri karşısındaki potansiyel engellerin belirlenmesi ve kaldırılması.
- Bilgi toplumunda hizmet sunulmasına ilişkin AB mevzuatına uyumun sağlanması.
- Mali hizmetlerde mevzuat uyumunun tamamlanması ve denetim organlarının bağımsızlıklarını da sağlayacak şekilde denetim yapılarının ve uygulamanın güçlendirilmesi.
- AB bankacılık ve sigortacılık mevzuatı ile uyumun tam olarak sağlanması ve sigortacılık denetim kurumunun oluşturulması.
- Kişisel verilerin korunmasına ilişkin müktesebata uyumun sağlanması.

Sermayenin serbest dolaşımı

- Türkiye'deki tüm ekonomik sektörlerde (AB'den gelen) yabancı yatırımlara yönelik tüm sınırlamaların kaldırılması.

Şirketler hukuku

- Şirket ve muhasebe mevzuatının AB müktesebatına uyumunun tamamlanması.
- İlaçlara ilişkin Fikri Mülkiyet Hakları mevzuatını kapsayan fikri ve sınai mülkiyet haklarına ilişkin AB müktesebatına uyumun tamamlanması ve korsanlık ve sahtecilikle mücadelenin güçlendirilmesi.

Rekabet

- Devlet yardımlarına ilişkin AB müktesebatına uyumun sağlanması ve AT kriterlerine dayanan etkili bir devlet yardımı kontrolünün temini için ulusal devlet yardımları izleme kurumunun oluşturulması
- Tekeller ile özel ve münhasır haklara sahip teşebbüslere ilişkin mevzuatın ilgili AB müktesebatı ile uyumunun sağlanması.
- Antitröst alanındaki ikincil mevzuatta uyumun tamamlanması.
- Özellikle devlet teşebbüsleri veya özel ve münhasır haklara sahip teşebbüslere karşı antitröst alanında uygulamaya ilişkin kayıtların güçlendirilmesi.
- Rekabet ihlallerine ilişkin temyiz başvurularına son şeklin verilmesindeki gecikmelerin azaltılması.

Tarım

- Bütünleştirilmiş İdare ve Denetim Sisteminin önemli unsurlarından olan hayvan kayıt sistemlerinin oluşturulmasının tamamlanması. Ayrıca arazi parsel tanımlama sistemleri gibi diğer unsurlara ilişkin hazırlık çalışmalarına başlanması.
- AT kırsal kalkınma politikası ve orman stratejisine giriş için bir strateji hazırlanması.
- Bir veterinerlik çerçeve yasaının ve AB müktesebatı ile uyumlaştırılmış ikincil mevzuatın kabul edilmesi; ilgili idari, bilimsel, test ve denetime dair insani, teknik ve bilgi kaynaklarının güçlendirilmesi; mevzuatın uygulanmasının sağlanması; hayvan hastalıklarının ortadan kaldırılmasına yönelik çabaların, kontenjan planlaması ve izleme kapasitesinin hızlandırılması.

- Üçüncü ülkelerle, AT sistemi ile uyumlu bir Sınır Denetim Noktaları sisteminin oluşturulması ve işletilmesi için gerekli belgelerin belirlenmesi.
- Veterinerlik ve bitki sağlığına ilişkin AB müktesebatının ulusal mevzuata geçirilmesine yönelik bir programın kabul edilmesi; başta laboratuvar deneyleri olmak üzere, bitkilerin korunmasına ilişkin AB müktesebatının etkin ve etkili bir şekilde uygulanmasını sağlayacak idari, bilimsel ve teknik yapıların güçlendirilmesi; bitki ve bitkisel ürünlerin ithalatı ve gıda işleme sanayii kuruluşlarına ilişkin yerel üretimdeki denetim düzenlemelerinin güçlendirilmesi.

Balıkçılık

- Balıkçılık idaresi, denetimi, pazarlaması ve yapısal uyuma ilişkin mevzuatın AB müktesebatına uyumunun sağlanması.

Taşımacılık

- Hava taşımacılığı dahil taşımacılık müktesebatına uyumun sağlanması ve söz konusu müktesebatın uygulanmasına yönelik bir programın kabul edilmesi.
- Kara taşımacılığı ve demir yollarının yanı sıra, deniz taşımacılığı güvenliğine ilişkin mevzuatın müktesebat ile uyumlu hale getirilmeye başlanması; özellikle deniz taşımacılığı güvenliği ve kara taşımacılığı standartlarının yürürlüğe koyulmasının ve uygulanmasının iyileştirilmesi.
- Deniz taşımacılığı için sınıflandırma gruplarının denetlenmesi ve Türkiye'nin Bayrak Devleti kaydı performansının iyileştirilmesine ilişkin bir eylem planının kabul edilmesi.
- Başta Bayrak Devleti Kontrolü olmak üzere, deniz taşımacılığı idaresinin güçlendirilmesi.
- Türk kara taşımacılığı filosunun AB standartlarına uyumuna ilişkin bir programın kabul edilmesi.

Vergilendirme

- Özellikle uygulanan oranlar, muafiyet işlemlerinin kapsamı ve vergi yapısıyla ilgili olarak tüketim vergileri ve KDV'de uyumun sürdürülmesi ve ayırıcı muameleyle sonuçlanabilecek vergi önlemlerinin kaldırılması; yeni vergi önlemlerinin İş Alanında Vergilendirmeye Yönelik Davranış Kuralları ilkelerine uygunluğunun sağlanması.
- Vergi mükelleflerinin katılımını artırma ve vergi gelirlerinin toplanmasını iyileştirme amacıyla Vergi İdaresi'nin modernize edilmesi ve güçlendirilmesi.

İstatistik

- AB standartlarıyla uyumlu yeni bir istatistik kanunun onaylanması.
- Beklemekte olan temel sınıflandırmanın (NACE, CPA, PRODCOM vb.) Devlet İstatistik Enstitüsü ve Türk istatistik sisteminin tüm kamu kurumlarınca kabul edilmesi.
- İlgili istatistik birimlerinin (KAU, LKAU, vb.) tamamen benimsenmesi.
- ESA 95'in uygulanması için Milli Muhasebe yönteminin gözden geçirilmesi.
- Başta demografik, işgücü istatistikleri, bölgesel istatistikler, iş istatistikleri (işletme kayıtları) ve tarım istatistikleri olmak üzere bütün istatistiklerin geliştirilmesine ilişkin stratejinin güçlendirilmesi.
- Personelin yeterli eğitim almasının sağlanması ve idari kapasitenin güçlendirilmesi.

Sosyal politika ve istihdam

- İş hukuku, kadın ve erkeklere eşit muamele, mesleki sağlık ve güvenlik, ayrımcılıkla mücadele ve kamu sağlığı alanlarındaki AB mevzuatının iç hukuka aktarımı için bir program kabul edilmesi.
- Uyumlaştırma giderlerinin ve mevcut kamu ve özel kaynakların gerçekçi tahakkukuna dayanan yatırımların finansmanı için yıllık planların hazırlanması.
- Aktif ve bağımsız bir sosyal diyalog ortamı için gerekli unsurların sağlanması, bu çerçevede öncelikle sendikal hakların güvence altına alınması, sendikalar üzerindeki kısıtlamaların kaldırılması.
- Sosyal ortakların kapasite yaratma çabalarının desteklenmesi, bu destek verilirken bağımsız sosyal diyalog ile istihdam ve sosyal politikayı hazırlama ve uygulamada gelecekte oynayacakları rolün göz önünde bulundurulması.
- Çocuk işçi sorununun çözümü için çabaların sürdürülmesi.
- Bu alandaki müktesebatın aktarılması için çalışan tüm kurumların kapasitelerinin gözden geçirilmesi.

Enerji

- Enerji alanındaki AB müktesebatına uyum için özellikle iç enerji piyasası dışındaki meseleleri kapsayan bir programın oluşturulması.
- Elektrik ve doğal gaz sektörlerindeki düzenleyici otoritenin bağımsızlığının ve etkililiğinin sağlanması; söz konusu otoriteye görevlerini etkili biçimde yerine getirmesi için gereken imkanların sağlanması.
- Elektrik ve doğal gaz direktiflerine uygun olarak rekabetçi bir enerji iç pazarının kurulmasının sağlanması.
- Enerji verimliliği konusundaki müktesebata uyumun sağlanması ve enerji tasarrufu uygulamalarının çoğaltılması.
- Türk ekonomisinin enerjiye bağımlılığını azaltacak ve yenilenebilir enerji kullanımını artıracak bir programın hazırlanıp uygulamaya koyulması.

Sanayi politikası

- Yabancı yatırımın teşviki için bir stratejinin hazırlanması ve uygulanması.

KOBİ'ler

- Avrupa Küçük İşletmeler Şartı ve Girişim ve Girişimcilik Çok Yıllı Programı çerçevesinde ulusal bir KOBİ stratejisinin oluşturulması ve uygulanması. Bu strateji KOBİ'ler için, özellikle finansman söz konusu olduğunda, iş çevresinin iyileştirilmesi hususunu içermelidir.
- KOBİ tanımının AB'deki tanım ile uyumlaştırılması.

Eğitim, mesleki eğitim ve gençlik

- Ulusal Ajans'ın görevlerini yerine getirebilecek bir yapının kurulması, ayrıca Socrates, Leonardo da Vinci ve Geçlik programlarının uygulanması ve mali idaresi için gerekli mekanizmaların oluşturulmasına yönelik uygun tedbirlerin alınması.

Telekomünikasyon ve bilgi teknolojileri

- Kiralanmış hatlar, elektronik iletişimde veri toplanması, bağlantı ve evrensel hizmet, taşıyıcı seçimi ve numara taşınırılığı alanlarında tüzüklerin kabul edilmesi.

- Tarifelendirme ve lisans alanındaki mevzuatın etkili bir biçimde uygulanmasının sağlanması.
- Yeni 2002 müktesebatının aktarımı için bir program hazırlanması.
- Bağımsız düzenleyici kurumun kapasite yaratma ve icra kuvvetinin güçlendirilmesi.
- Türk mevzuatının posta servisine ilişkin müktesebata uyumlulaştırılmasına başlanması.

Kültür ve görsel-ışitsel politika

- Görsel-İşitsel politikada mevzuat uyumu çalışmalarının başlatılması (özellikle "Sınırsız Televizyon" direktifi çerçevesinde) ve yeni düzenleyici çerçevenin etkili, öngörülebilir ve şeffaf bir şekilde uygulanmasının sağlanması.

Bölgesel politika ve yapısal araçların eşgüdümü

- Bir Ulusal Kalkınma Planı aracılığıyla bölgesel farklılıkların azaltılmasını amaçlayan bir ekonomik ve sosyal uyum için ulusal politika ve NUTS2 seviyesinde bölgesel kalkınma planlarının oluşturulmasına başlanması.
- Bu başlık altındaki müktesebatın uygulanmasını kolaylaştıracak yasal çerçevenin kabul edilmesi
- Bu alanlarda kamu yatırımı için öncelik kriterlerini belirleyen çok yıllık bütçelendirme kurallarının oluşturulması
- Bölgesel kalkınmanın yönetimi için idari yapının güçlendirilmesi.

Çevre

- Müktesebat aktarımı için bir program kabul edilmesi.
- Müktesebat uyumlaştırılması giderlerinin ve mevcut kamu ve özel kaynaklarının gerçekçi tahakkukuna dayanan yatırımların finansmanı için bir planın hazırlanması.
- Çerçeve mevzuatın, uluslararası çevre sözleşmelerinin, doğanın korunmasına ilişkin mevzuatın, su kalitesine ilişkin mevzuatın, Bütünleştirilmiş Kirlilik Önleme Kontrolü ve atık idaresine ilişkin mevzuatın aktarımı ve uygulanmasına başlanması.
- Çevresel Etki Değerlendirme direktifinin yürürlüğe koyulması ve uygulanması.
- AB su çerçeve direktifi ve AB'nin taraf olduğu uluslararası su sözleşmeleri çerçevesinde sınırötesi su işbirliğinin geliştirilmesinin takip edilmesi.

Tüketicinin korunması ve sağlık

- Başta piyasa gözetimi olmak üzere müktesebat aktarımına devam edilmesi ve etkili uygulama için altyapının oluşturulması.
- Tehlikeli ürünlerin bildirilmesi konusunda ulusal seviyede bir sistem oluşturulması ve TRAPEX ve benzer sistemler ile bu tür bildirimlerin uluslararası seviyede değişimi imkanlarından yararlanılması.

Adalet ve içişleri alanında işbirliği

- Yasa dışı göç ile mücadelenin güçlendirilmesine devam edilmesi ve Avrupa Komisyonu ile bir yeniden kabul anlaşmasının müzakere edilmesi.
- Organize suç, uyuşturucu, insan kaçakçılığı, dolandırıcılık, yolsuzluk, kara para aklanması ile mücadele alanlarında AB müktesebatına uyuma; idari kapasitenin iyileştirilmesi, farklı hukuki kurumlar arasındaki işbirliğini güçlendirilmesi çerçevesinde devam edilmesi.
- Özellikle polise sorumluluk yüklenebilmesi amacıyla adalet ve içişleri kurumlarının daha ileri seviyede geliştirilmesi ve güçlendirilmesi. Hakimler de dahil olmak üzere tüm yasa uygulayıcı kurumlar arasındaki işbirliğinin güçlendirilmesi.

- AB müktesebatı ve yasadışı göçü önlemeye ilişkin örnek uygulamalar çerçevesinde etkili bir sınır idaresi için kamu yönetimi kapasitesinin artırılması.
- AB'nin Adalet ve İçişleri alanındaki örnek uygulamalarına ilişkin bilgi ve bilinçlendirme programlarının oluşturulmasına yönelik çabaların güçlendirilmesi.

Gümrük Birliği

- Serbest bölgeler mevzuatının uyumlaştırılması ve yeni Gümrük Kanunu ve uygulama hükümlerinin yürürlüğe koyulmasının sağlanması.
- Gümrük idarelerinin yürütme ve uygulamaya yönelik kapasitelerinin güçlendirilmesi.
- Müktesebat uyumu ve 1/95 sayılı Kararın dolandırıcılıkla mücadele soruşturmalarına ilişkin hükümlerine uyumla ilgili tam idari işbirliğinin sağlanması.
- Ticari nitelikli devlet tekellerinin, Türkiye ile AB üye ülkeleri arasında mal ticaretinde ayrımcılık yapılmamasını sağlayacak şekilde düzenlenmesi.
- Hizmetler ve Kamu alımları alanlarında yeni müzakere turlarının başlatılması.
- Ticaret politikasının Topluluk politikasına uyumlaştırılmasına paralel olarak GSP de dahil olmak üzere menşe kurallarının AB tercihli rejimleriyle uyumlaştırılması.

Dış ilişkiler

- GSP de dahil olmak üzere AB tercihli rejimlerine uyum sağlamak suretiyle AB Ortak Ticaret Politikasına tam uyumun gerçekleştirilmesi.
- Gümrük Birliği Kararında öngörüldüğü şekilde, üçüncü ülkelerle serbest ticaret anlaşmalarının sonuçlandırılması.

Mali kontrol

- AB uygulaması ve uluslararası kontrol ve denetim standartlarına uygun olarak kamu iç mali kontrol mevzuatının kabul edilmesi.
- Düzensizliklere ve katılım öncesi yardımı olumsuz etkileyen sahtekarlık vakaları şüphelerine yönelik muameleler için idari kapasitenin güçlendirilmesi.

Mali ve bütçesel hükümler

- Topluluk katılım öncesi fonlarının yönetimi için ademi merkezîyetçi bir uygulama kurulması.
- Maliye Bakanlığı tarafından yayınlanan yeni bütçe kanunu düzeninin, bütçe, bütçe dışı fonlar ve döner sermaye dahil olmak üzere 2004 bütçesi için bütün kamu kurumlarına uygulanması.

ORTA VADE

EKONOMİK KRİTERLER

- Özelleştirme sürecinin tamamlanması.
- Mali sektör reformunun tamamlanması ve tarım sektörü reformunun sürdürülmesi.
- Emeklilik ve sosyal güvenlik sisteminin sürekliliğinin sağlanması.
- Genç nesil ve az gelişmiş bölgelere özel önem verilerek genel eğitim ve sağlık düzeyinin iyileştirilmesinin sağlanması.

ÜYELİK YÜKÜMLÜLÜKLERİNİN ÜSTLENEBİLME KAPASİTESİ

Malların serbest dolaşımı

- Müktesebat uyumunun tamamlanmaması; mevcut belgelendirme faaliyetlerinin, piyasa gözetimi ve uygunluk değerlendirme yapılarının güçlendirilmesinin tamamlanması.
- Kamu ihale otoritesinin düzgün çalışmasının sağlanması.
- Kamu alımlarının müktesebat doğrultusunda etkili uygulanmasının ve kontrolünün sağlanması.

Kişilerin serbest dolaşımı

- Mesleki niteliklerin tanınması ile ilgili müktesebatın uyumlaştırılmasının gerçekleştirilmesi.

Sermayenin serbest dolaşımı

- AB vatandaşları ve tüzel kişilerinin Türkiye’de gayrimenkul edinmelerini önleyen bütün engellerin kaldırılması.

Hizmetlerin serbest dolaşımı

- Bu alandaki uyumlaştırılmış mevzuatın tamamlanması ve uygulanması, yerleşme özgürlüğü ve hizmet sağlama özgürlüğüne ilişkin bütün engellerin kaldırılması.
- Kişisel verilerin korunmasına ilişkin mevzuatın etkili uygulanmasının sağlanması.

Şirketler hukuku

- Uyumlaştırılmış olan fikri ve sınai mülkiyet mevzuatının uygulama şekil ve mekanizmalarının yargı da dahil olmak üzere güçlendirilerek etkili bir biçimde uygulanmasının sağlanması.

Tarım

- Bütünleştirilmiş İdare ve Denetim Sisteminin kurulmasının tamamlanması.
- AB kırsal gelişim politikası ve orman politikasının uygulanması için gerekli idari yapıların kurulması.
- Ortak Pazar yapılarının kurulması ve tarım piyasalarının etkili bir biçimde izlenmesi için siyasi temeller, idari yapılar ve uygulama mekanizmaları kabul edilmesi.
- Üçüncü ülkeler Sınır Kontrolü Görevleri sisteminin güncelleştirilmesine yönelik bir plan ve takvim sunulması.
- Gıda güvenliği ve kontrol sisteminin yeniden düzenlenmesi ve insani, teknik ve mali kaynaklarının, AB gıda güvenliği standartlarına uygun şekilde iyileştirilmesi.
- AB’nin hijyen ve kamu sağlığı standartlarına uyum sağlamak amacıyla, gıda işleme tesislerinin modernizasyonuna yönelik takvim ile iyileştirme planının oluşturulması ve muayene ve tanı tesislerinin kurulması.

Balıkçılık

- Balıkçılık idaresinin kurumsal kapasitesinin yeniden organize edilmesi ve artırılması; balıkçılık işletiminin, kontrol, pazarlama ve yapısal uyum uygulamalarının müktesebatla uyumlaştırılması; bilgisayar destekli balıkçılık gemi kayıt ve istatistiki bilgi sisteminin, müktesebata uygun şekilde geliştirilmesi ve uygulanması.

Taşımacılık

- Taşımacılık alanında (pazar erişimi, yol güvenliği ve sosyal, mali ve teknik kurallar), demiryolları ve hava taşımacılığı (zellikle hava güvenliği ve hava trafiği yönetimi), tam uyum çalışmalarının tamamlanması.
- Başta denizyolları güvenliği, kara ve hava taşımacılığı olmak üzere taşımacılık mevzuatının etkili Şekilde yürütülmesi ve uygulanmasının sağlanması.
- Başta Türk deniz ve kara taşımacılığı olmak üzere Türk taşımacılık filosunun AB teknik normlarına uyumunun sağlanması için programın uygulanması.
- Türkiye’de temel taşımacılık altyapı ihtiyaçları ve ilgili taşımacılık projelerinin Avrupa Topluluğu TEN- Taşımacılık İlkeleri ile uyumlu olarak belirlenmesi amacıyla bir program kabul edilmesi.

Vergilendirme

- Başta KDV ve tüketim vergisi olmak üzere vergi mevzuatının tam olarak AB mktesebatıyla uyumlaştırılması.
- Uyumun artırılması ve daha fazla vergi geliri sağlanması için vergi yönetiminin güçlendirilmesi ve modernize edilmesinin sürdürülmesi.

Ekonomik ve Parasal Birlik

- Müktesebatın Merkez Bankası’nın bağımsızlığı, kamu sektörü otoritelerinin mali araçlara erişiminde imtiyaz sahibi olmalarının engellenmesi, kamu sektörünün doğrudan finansmanının nlenmesine ilişkin hükümleri ile mevzuatın uyumlaştırılması.
- Devlet mali istatistiklerinin ESA 95 gereklerine göre tam olarak uyumlaştırılması.

İstatistik

- İşletme Kayıtlarının AB standartlarına getirilmesi.
- Makro ekonomik istatistiklerin, özellikle GSYİH tahminleri, tüketici fiyat endeksleri, kısa dönem göstergeler, demeler dengesi ve sosyal istatistikler alanında AB müktesebatı ile uyumunun ilerletilmesi.

Sosyal politika ve istihdam

- İş hukuku, kadın ve erkeklere eşit muamele, işyeri sağlığı ve güvenliği, bulaşıcı hastalıkların izlenmesi ve kontrolü dahil olmak üzere kamu sağlığı, ayırımılığa karşı mücadele, iş müfettişleri dahil olmak üzere ilgili idari ve denetleyici yapıların güçlendirilmesi alanlarında AB mevzuatının iç hukuka aktarımı ve uygulanması.
- Sağlık hizmetlerine erişimi destekleyecek, kalitesini artıracak ve toplumun sağlık durumunu geliştirecek önlemlerin alınması.
- Sosyal politika ve istihdam müktesebatının etkili uygulanması ve denetiminin sağlanması.
- Daha sonra Avrupa İstihdam Stratejisi’ne katılmaya yönelik olarak, Ortak İstihdam Politikası Değerlendirmesi’nin hazırlanması ve uygulanmasını da içeren ulusal istihdam stratejisinin hazırlanması, istihdam piyasasını ve sosyal gelişmeleri izlemeye yönelik kapasitenin geliştirilmesi.
- Veri toplamayı da içerecek Şekilde sosyal katılım için AB uygulamalarına uyumlu ulusal strateji hazırlanması.
- Mali sürdürülebilirliğin sağlanması yanısıra, sosyal güvenlik ağının güçlendirilmesi amacıyla, sosyal güvenlik sistemine ilişkin reformları bütünleştirerek sosyal korunmanın daha ileri bir düzeye getirilmesi.

Enerji

- Enerji kuruluşlarının yeniden yapılandırılması, müktesebata uyumlu olarak enerji piyasasının rekabete açılması, idari ve düzenleyici yapıların güçlendirilmesi.
- Sınırötesi enerji ticaretindeki kısıtlamaların kaldırılması.
- Ulusal mevzuatın AB enerji müktesebatı ile uyumlaştırılmasının tamamlanması.
- Türkiye’de, Avrupa Topluluğu TEN-Enerji Yönlendirici İlkeleri’ndeki ortak fayda sağlayan projeler arasında yer alan projelerin uygulanmasının desteklenmesi.

KOBİ’ler

- KOBİ’ler için iş ortamının basitleştirilmesinin sürdürülmesi.

Telekomünikasyon ve bilgi teknolojisi

- Piyasaların tam liberalizasyonuna hazırlanılması.
- Müktesebatın iç hukuka aktarımının tamamlanması.
- Elektronik iletişim sektörünün gelişimi için kapsamlı bir politikanın kabul edilmesi.

Kültür ve görsel –işitsel politika

- Görsel-ışitsel mevzuatın uyumlaştırılmasının tamamlanması ve bağımsız televizyon/radyo düzenleyici kurumunun kapasitesinin güçlendirilmesi.

Bölgesel politika ve yapısal araçların eşgüdümü

- Bölgesel kalkınma planlarını uygulamak üzere NUTS 2 seviyesinde bölgesel birimlerin kurulması.

Çevre

- Çevre korumasının sağlanması için müktesebatın iç hukuka aktarılmasının tamamlanması, veri toplanması dahil olmak üzere kurumsal, idari ve izleme kapasitelerinin güçlendirilmesi.
- Sürdürülebilir kalkınma ilkelerinin diğer tüm sektörel politikalar ve bu politikaların uygulama yöntemleriyle bütünleştirilmesi.

Tüketicinin korunması ve sağlık

- Müktesebat uyumunun tamamlanması.
- Yeni hükümler konusunda tüketiciler ve üreticiler arasında bilincin artırılması, tüketici kuruluşlarının güçlendirilmesi.

Gümrük Birliği

- Özellikle serbest bölgeler, çift kullanımlı mal ve teknolojiler, uyuşturucu üretiminde kullanılan maddeler ile sahte ve kaçak mallara ilişkin mevzuatın uyumlaştırılmasının tamamlanması.
- Elektronik sistemlerin Topluluk elektronik sistemleri ile ara-bağlanırlığının temin edilmesi. (CCN/CSI yüklenmesi, NCTS için gerekli gelişmeler, Entegre Tarife İdare Sistemi)

Adalet ve içişleri

- İdari kapasitenin güçlendirilmesi ve kurumlar arası işbirliğini artırmak amacıyla da dikkate alarak adalet ve içişleri alanında müktesebat ve uygulanması hakkında sürdürülebilir eğitim programları geliştirme çalışmalarının desteklenmesi.

- Hukuki yardım sisteminin geliştirilerek tüm vatandaşların adalete erişiminin sağlanması.
- Schengen Bilgi Sistemi ve Europol'a tamamen katılabilecek duruma gelmesi için veri koruması, adli konularda kişisel bilgi değişimi alanlarında AB müktesebatının kabul edilmesi, bağımsız denetim otoritesi dahil olmak üzere uygulama için idari kapasite oluşturulması.
- Vize mevzuatı ve uygulamalarının AB ile uyumlaştırılmasına yönelik çalışmaların sürdürülmesi.
- Yasa dışı göçü önlemek amacıyla göçe ilişkin (ülkeye giriş ve yeniden giriş izni ve ülkeden ihraç) AB müktesebatının ve uygulamalarının kabul edilmesi ve yürürlüğe koyulması.
- Schengen Konvansiyonu'nun tamamen uygulanmasına yönelik olarak, sınır idaresinin güçlendirilmesi ile ilgili müktesebat ve uygulamalara uyumun sürdürülmesi
- Sığınma alanında uyum sağlanmasına, 1951 Cenevre Konvansiyonu'na getirilen coğrafi çekincenin kaldırılması ile başlanması, sığınma başvurularının değerlendirilmesi ve kararlaştırılması sisteminin güçlendirilmesi, sığınmacılar ve mülteciler için konaklama birimleri ve sosyal destek sağlanması.
- Euro'nun ve Topluluğun mali çıkarlarının korunması, yolsuzluk, uyuşturucu, organize suç, kara para aklanması ile mücadeleye ilişkin AB müktesebatının kabul edilmesi ve uygulanması, cezai ve sivil konularda adli işbirliği yapılması; idari kapasitenin ve farklı kurumlar arasındaki işbirliğinin daha güçlendirilmesi, ve bu alanlarda uluslararası işbirliğinin daha ileri bir düzeye çıkarılması.
- AB Uyuşturucu Stratejisi ve Eylem planı ile uyumlu ulusal uyuşturucu stratejisinin geliştirilmesi ve uygulanmaya başlanması.

Mali kontrol

- Avrupa Toplulukları'nın mali çıkarlarının korunmasının yasal, idari ve operasyonel tüm boyutlarının eşgüdümünden sorumlu ve operasyonel bakımdan bağımsız bir yolsuzluğa karşı eşgüdüm biriminin belirlenmesi için hazırlık yapılması.
- Dış denetim fonksiyonunu INTOSAI kurallarına göre yeniden düzenleyecek yeni yasaların kabul edilmesi, Sayıştay'ın bağımsızlığının temini, Sayıştay'ın önceden kontrol görevlerinin kaldırılması, sistem temelinde ve performans denetimi mekanizmalarının oluşturulması.

Mali ve bütçe ile ilgili hükümler

- KDV ve gümrük vergilerinin toplanmasına yönelik idari kapasitenin güçlendirilmesi, yolsuzluk ile mücadele için etkili araçların geliştirilmesi.

5. PROGRAMLAMA

Katılım Ortaklığı Belgesi'nde belirtilen önceliklere yönelik mali yardım, Türkiye'ye katılım öncesi mali yardımı düzenleyen 2500/2001 sayılı Konsey Tüzüğü'nün 8. maddesindeki süreç uyarınca, Komisyon tarafından alınan yıllık finansman kararları ile sağlanacaktır. Finansman kararlarının ardından Türkiye ile finansman zaptı imzalanacaktır.

2003-2006 döneminde katılım öncesi mali yardım, iki önceliğe, kurumsal yapılanma ve yatırıma odaklanacaktır. Kurumsal yapılanma aday ülkelere ekonomik, sosyal, düzenleyici, ve idari kapasitelerini güçlendirmek için gerekli olan yapıların, stratejilerin, insan kaynaklarının ve idari birikiminin oluşturulmasına destek sürecidir. Katılım öncesi yardım tüm sektörlerdeki kurumsal yapılanmaya katkıda bulunacaktır. Kullanılabilir kaynakların %30'u bu amaç doğrultusunda, üye ülkeler ile beraber uygulanacak eşleştirme aracı ile kullanılacaktır.

İkinci öncelik olan yatırım iki şekilde gerçekleşecektir:

- AB müktesebatına uyumu sağlamak için gerekli olan uygulayıcı kurumlar ile icra ve denetim mekanizmaları gibi uygulayıcı ve düzenleyici altyapıların kurulması ve güçlendirilmesi için yatırımlar yapılması;
- Türkiye'deki bölgeler arası farklılıklar ve Türkiye ile AB ülkelerinin milli gelir ortalaması arasındaki farkın önemi dikkate alındığında, ekonomik ve sosyal uyumun sağlanması yönünde yatırımlar yapılması. Bu, Türkiye'deki pazar ekonomisinin işleyişini geliştirecek; rekabet baskısı ve AB'deki pazar güçleri ile mücadele etme kapasitesini artıracaktır.

Kaynakların yaklaşık %70'i yatırımlara ayrılacaktır. Sınır ötesi işbirliği, AB'nin mevcut dış sınırlarında ve birbiriyle sınırdaş olan aday ülkeler arasında, söz konusu ülkelerin sınır bölgelerindeki ekonomik gelişmeye katkı sağlayacağı için önemlidir. Ekonomik ve sosyal uyumun sağlanmasına yönelik yatırımların bir parçası olarak, Türkiye'nin sınır ötesi faaliyetlere katılımını sağlamak ve Türkiye'nin AB ile olan sınırlarında INTERREG yaklaşımına uyumunu temin etmek için çaba gösterilecektir.

2000 yılından bu yana, Komisyon Türkiye'ye yıllık ortalama 177 milyon Euro yardımda bulunmuştur. Kopenhag Avrupa Konseyi'nin sonuç bildirgesi bu rakamın 2004 yılından itibaren önemli oranda artırılmasını önermektedir. Komisyon'un "Genişlemiş Bir Birliğe Doğru" adıyla hazırladığı Strateji Belgesi bu yardımın 2006 yılına kadar ikiye katlanmasını öngörmüştür.

5.1 Uluslararası Finans Kurumlarının Rolü

Türkiye Avrupa Yatırım Bankası'nın (AYB) yardımlarından ciddi anlamda yararlanmakta olan bir ülkedir. Türkiye AYB'nin sağladığı beş değişik kredi yetkisi ve imkanından faydalanabilmektedir. Bunlar, Akdeniz Ülkeleri için EuroMed II Paketi, Akdeniz Ortaklığı Paketi, Türkiye için Özel Hareket Paketi, TERRA Paketi ve Katılım Öncesi Yardım Paketi'dir. Türkiye'ye 1992 yılından 1999 yılına kadar 445 milyon Euro tutarında kredi finansmanı sağlanmıştır. Bu miktar önemli oranda artmış ve Türkiye projeler için 2000-2002 döneminde AYB'den toplam 1.5 milyar Euro kredi almıştır.

Komisyon ve Türk yetkili organları, katılım öncesi mali yardım ve Dünya Bankası gibi uluslararası finans kuruluşları tarafından desteklenen ekonomik reform programının, özellikle eğitim, düzenlemeye yönelik reformlar ve kamu alımları alanlarında birbirini tamamlamasına büyük önem vermiştir.

6. KOŞUL

Katılım öncesi enstrümanlar çerçevesindeki projelerin desteklenmesi ile ilgili Topluluk yardımı, Türkiye'nin Ortaklık Anlaşması, Gümrük Birliği ve Türkiye – AB Ortaklık Konseyi'nin ilgili kararlarına uymasına bağlıdır. Kopenhag kriterlerine uyum için atılan adımlar ile özellikle gözden geçirilmiş Katılım Ortaklığı Belgesi'ndeki önceliklerin yerine getirilmesi de izlenecektir. Bu genel kurallara uyum sağlanamadığının tespiti halinde, Konsey 2500/2001 sayılı Tüzüğü'nün 5. maddesine istinaden mali yardımları askıya alma kararı alabilir. Her bir yıllık program için özel koşullar da ayrıca geçerlidir.

7. İZLEME

Katılım Ortaklığı Belgesi'nin uygulanması, Ortaklık Anlaşması çerçevesinde izlenecektir.

Katılım Ortaklığı'nın ilgili bölümleri ilgili alt-komitelerde tartışılacak ve hukuki uyumlaştırma, uygulama ve icraya yönelik ilerlemeler değerlendirilecektir. Ortaklık Komitesi ise genel gelişmeler, ilerlemeler ve önceliklerin yanı sıra, alt-komiteler tarafından kendisine aktarılan spesifik konuları inceleyecektir.

Katılım öncesi mali yardım programının izlenmesi Türkiye ve Avrupa Komisyonu tarafından oluşturulan Ortak İzleme Komitesi'nce yürütülecektir. İzleme işleminin verimliliği açısından, mali memorandumlar tarafından finanse edilen her bir proje ile ilgili gerçekleştirilenlere dair ölçülebilir ve değerlendirilebilir göstergeler sunulmalıdır. Bu göstergelere dayanan izleme işlemi, programlara gerektiğinde yeniden yön verilebilmesi ve yeni programların tasarlanabilmesi için Komisyon, PHARE Yönetim Komitesi ve Türkiye'ye yardımcı olacaktır.

PHARE Yönetim Komitesi, katılım öncesi programlarca finanse edilen hareketlerin birbirleri ve 2500/2001 sayılı Konsey Tüzüğü'nde belirtildiği üzere Katılım Ortaklığı Belgesi ile uyumlu olmasından sorumludur.

Katılım Ortaklığı Belgesi gerektiğinde 622/98 sayılı Tüzüğün 2. Maddesi uyarınca düzeltilenecektir.